

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG KÜLGAZDASÁGI INFORMÁCIÓS RENDSZERE

Trébits Gyuláné

Konjunktúra- és Piackutató Intézet Könyvtára

Külkereskedelmünk népgazdasági súlyából és a világ-gazdaság gyors változásaiból következően napjainkban egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a külgazdasági információk. Információigény jelentkezik a felsőszintű vezetés és tervezés, a külkereskedelmi vállalatok és ipari vállalatok részéről egyaránt. Hazánkban az ilyen jellegű információellátás problémái elsősorban abból adódnak, hogy az információk gyűjtése, feldolgozása és terjesztése decentralizált. A feladat egy részét a *Konjunktúra- és Piackutató Intézet* keretében működő Külkereskedelmi Információs Központ, más részét a *Külkereskedelmi Minisztérium* és a *Magyar Kereskedelmi Kamara* látja el. További információs tevékenységgel foglalkoznak még a különböző kutatóintézetek (*MTA Világgazdasági Kutatóintézet, MTA Közgazdasági Információs Csoport* stb.), a kereskedelmi kirendeltségek és a külkereskedelmi vállalatok maguk is. Ez a decentralizáltság bizonyos információk hiányát, mások többszörös gyűjtését és feldolgozását eredményezi. Nem vigasztaló számunkra, hogy hasonló problémákkal küszködnek más szocialista országokban, elsősorban Lengyelországban, Bulgáriában is.

1979. április 18–20. között Berlinben értekezletet tartottak a KGST országok képviselői a *Nemzetközi Külkereskedelmi Ágazati Információs Rendszer (NKAIR)* és az ennek munkáját elősegítő többnyelvű külgazdasági tezaurusz létrehozása céljából. Ezen az értekezleten derült ki, hogy jelenleg az NDK kivételével egyetlen résztvevő országban sincs olyan nemzeti külkereskedelmi információs központ, amely vállalni tudná a nemzetközi rendszerben a nemzeti szerv funkcióit.

Az NDK-ban a külgazdasági információk gyűjtése, feldolgozása és terjesztése egy rendeletileg meghatározott és szabályozott zárt rendszerben történik. A rendszer központja a *Zentrum für Information der Außenwirtschaft (ZIDA)*. A fent említett értekezletet is a

ZIDA hívta össze, és javaslatait előzetesen megküldte a résztvevő országok képviselőinek.

A ZIDA a Külkereskedelmi Minisztérium irányítása alá tartozik, és az NDK ágazati információs rendszerében a külkereskedelmi információk központi szerve. Fő feladata a külgazdasági információk begyűjtése, feldolgozása és – meghatározott jogosultság alapján – az információkhoz való hozzáférés biztosítása.

E feladatok ellátása az alábbiak szerint történik.

Adatgyűjtés

Nagymennyiségű külgazdasági információ jut el a kereskedelmi kirendeltségektől a Külkereskedelmi Minisztérium különböző osztályaihoz. Tervszerű gyűjtés és feldolgozás híján ezek az információk elkallódnának, jobb esetben csupán egyszer, rosszabb esetben egyáltalán nem kerülnének hasznosításra. De ezen kívül is a Külkereskedelmi Minisztérium egyes osztályaihoz a legkülönbözőbb csatornákon érkeznek információk. Ezek jó része is hasznos lehet akár a minisztérium más részlegeinek, akár egyes külkereskedelmi vállalatoknak. Éppen ezért *miniszteri rendelet teszi kötelezővé a ZIDA-val való együttműködést* mind a kereskedelmi kirendeltségek, mind a Külkereskedelmi Minisztérium osztályai számára.

Hasonló módon *rendelet szabályozza a külkereskedelmi vállalatok adat- és információszoolgáltatási kötelezettségét*. Így jöhetett létre például a ZIDA céginformációgyűjteménye, amely igen hasznos segítséget nyújthat a külkereskedelmi vállalatoknak a külföldi partner cégekről. Az információbázist maguk a külkereskedelmi vállalatok hozzák létre. Anélkül ugyanis nem köthetnek külföldi céggel szerződést, hogy előzetesen a ZIDA-nak ne küldjenek be a partner vállalatról szerzett információi-

kat. Minden külkereskedelmi vállalatnál van információs részleg, amelynek munkáját — éppúgy, mint a kereskedelmi kirendeltségek információs tevékenységét — a ZIDA fogja össze. Meghatározza az információk terjedelmét, a súlyponti kérdéseket, a szolgáltatandó adatok körét.

A termelő vállalatokkal nincs a ZIDA-nak rendeltetett szabályozott kapcsolata, de az egyes iparági központokkal egyedi szerződések, információcsere megállapodások biztosítják az együttműködést.

A külkereskedelmi információk nagy része a szakirodalomból szerezhető be. A ZIDA nem rendelkezik önálló könyvtárral, szakirodalmi információs bázisa a *Forschungsinstitut des Ministeriums für Aussenhandel* könyvtára, amely az NDK országos hatáskörű külkereskedelmi szakkönyvtára. Saját kutatóinak szakirodalommal való ellátásán kívül együttműködik a ZIDA-val a felsőszintű vezetés és a külkereskedelmi vállalatok szakirodalmi ellátásában. Ez az együttműködés olyan szoros és állandó munkakapcsolatot jelent, hogy pl. a ZIDA havonta egyeztet a külkereskedelmi vállalatokkal és a Forschungsinstitut könyvtárával, hogy melyek legyenek a sajtófigyelés fő területei.

Adatfeldolgozás

Az összegyűjtött információk felhasználhatósága a feldolgozás egységes szervezésétől, megbízhatóságától és gyorsaságától függ. Ez ma már csak fejlett technikai apparátussal valósítható meg. Az NDK-ban egységes külkereskedelmi teaurusz, elektronikus adatfeldolgozás és széles körben alkalmazott mikrofilmtéchnika áll az információfeldolgozás és -keresés szolgálatában.

Az NDK külkereskedelmi teaurusza 6 éve készült, s az információk tematikai feltárásának egységes eszköze. Felépítéséből adódóan az egyes fogalmak (deszkriptorok) tovább-bontását teszi lehetővé, ami felhasználóinak lehetőséget ad a saját szakterületük fogalmainak igényeik szerinti részletezésére.

Az információk feltárása is a különböző intézmények együttműködésével történik. A beérkező információk egy részét a ZIDA-nál dolgozzák fel, a Forschungsinstitut a szakirodalmi anyag feltárását végzi, a külkereskedelmi vállalatok indexelve küldik az anyagokat a ZIDA-nak.

A külkereskedelmi adatok tárolására, kikeresésére elektronikus számítógép szolgál. Az elektronikus számítógép a Külkereskedelmi Minisztériumban van, a ZIDA-tól a gépbe kerülnek a feldolgozott adatok, információk.

A ZIDA-nál eredeti dokumentumot nem őriznek. Saját teljes mikrofilm gépsoruk, az együttműködő intézmények felvevő- és olvasóberendezései lehetővé teszik, hogy az anyagok tárolása mikrofilmtekercsen ill. mikrofilmlapon történjen, és az érdeklődők erről kapjanak film vagy papírmásolatot.

A külkereskedelmi információk terjesztése, hasznosítása

A feldolgozott információk közreadása különböző formákban történik: a ZIDA központi szerkesztősége periodikus kiadványokat jelentet meg több kérdéscsoportban:

„Informationen für Theorie und Praxis”: külgazdaság-elméleti kérdésekkel foglalkozó kiadvány, amely a Külkereskedelmi Főiskola közreműködésével készül, évente 7–8 alkalommal jelenik meg.

„ZIDA-Information”

Serie A.: Címjegyzék a beérkező és mikrofilmre vett anyagokról. A jegyzék alapján az eredeti anyagok mikrofilm, foto- vagy papírmásolat formájában megkaphatók. Évente hússzor, szabálytalan időközönként jelenik meg.

Serie B.: Gazdaságpolitikai kérdések az egyes országokban. Évente 15 szám 6–15 oldal terjedelemben.

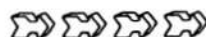
Serie C.: Külkereskedelempolitikai kérdések. Évente 15–20 szám, 15–40 oldal terjedelemben.

„AW-ZIDA Informationen für Auslandeisen”: a kéthetente megjelenő AW DDR Aussenwirtschaft mellékleteként szabálytalan időközönként közreadott országismertető. Céljuk az, hogy az egyes országokba kiutazó szakembereket gyakorlati tudnivalókkal lássák el.

A kiadványokon kívül a feldolgozott információk — akár szövegesek, akár számítógépben tárolt számszerű adatok — meghatározott illetékesség alapján a ZIDA-n keresztül kérhetők.

A Külkereskedelmi Minisztérium vezetőinek gyors tájékoztatására a ZIDA technikai részlege belső televíziós adást szervezett, amelyben kereskedelempolitikai kérdésekről, napi kereskedelmi ügyletekről, vásárokról adnak tájékoztatást.

Feladatának jobb ellátása érdekében a ZIDA kétoldalu, ill. többoldalu nemzetközi kapcsolatok kialakítására törekszik. Ennek érdekében hívta össze a már említett szakértői értekezletet, tette meg előterjesztéseit az együttműködés területeit és módját illetően, és egyeztetett átdolgozás alatt álló teauruszát a többi szocialista országban készülő külgazdasági teauruszokkal. Utóbbi komoly segítséget jelent a készülő magyar külgazdasági teauruszhoz is. Ennél lényegesebb segítség azonban, hogy a ZIDA-ban folyó információszervező tevékenység talán mintául szolgálhat mind a magyar, mind a többi szocialista ország külgazdasági információs rendszerének megszervezéséhez.

**TRÉBITS Gyuláné: A Német Demokratikus
Köztársaság külgazdasági információs rendszere**

Az NDK-ban a külgazdasági információk gyűjtése, feldolgozása és hasznosítása szervesen, az érdekelt intézmények együttműködésével történik. A munka irányítója a Zentrum für Information der Aussenwirtschaft (ZIDA). A cikk a külgazdasági információs rendszer működését és a ZIDA tevékenységét ismerteti.

* * *

**Mrs. TRÉBITS, J.: The information system
on foreign economy in the German
Democratic Republic**

In the GDR the collection, processing and utilization of foreign economic information is highly organized, based on the cooperation of the institutions concerned. The Centre for Foreign Economic Information (Zentrum für Information der Aussenwirtschaft, ZIDA) is responsible for the management of the system. The article describes the operation of the information system on foreign economy and the activities of ZIDA.

**ТРЕБИЧ, Ю.: Информационная система Герман-
ской Демократической Республики по внешней
экономике**

В Германской Демократической Республике сбор, обработка и распространение информации по внешней экономике происходит организованно, на основе сотрудничества заинтересованных организаций. Руководит этой работой Центр Информации по Внешней Экономике (Zentrum für Information der Aussenwirtschaft, ZIDA). Статья знакомит с функционированием этой системы и деятельностью ZIDA.

* * *

**Frau TRÉBITS, J.: Das Informationssystem
für Aussenwirtschaft der Deutschen
Demokratischen Republik**

Das Sammeln, die Verarbeitung und Nutzung von Informationen über die Aussenwirtschaft erfolgt in der DDR in organisierter Form, in Zusammenarbeit aller interessierten Institutionen. Für die Leitung des Systems ist das Zentrum für Information der Aussenwirtschaft (ZIDA). Der Artikel beschreibt das System und die Aktivität des ZIDA.

